

Aloite konsultaatioryhmästä henkilökohtaisen avun työntekijöille

Pevamltk 20.02.2023 § 17

Valmistelija: palvelualuejohtaja Kärkkäinen Seija, puh. 040 747 0506, seija.karkkainen1@pshyvinvointialue.fi

Ilisalmen vammaisneuvoston kokouksessaan 8.12.2021 tekemä aloite konsultaatioryhmästä henkilökohtaisen avun työntekijöille on toimitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen kirjaamoon 15.1.2023.

Aloitteessa tuodaan esille seuraavaa:

Henkilökohtaisen avun työntekijät tekevät merkittävää työtä vaikeavammaisten ihmisten hyväksi. Heillä on useinkin asiakkaina hyvin erilaisia, rajoittuneella toiminta- ja kommunikaatiokyvyllä varustettuja, aistipuutteista ja – yliherkkyyksistä kärsiviä henkilöitä. Peruskoulutus henkilökohtaisen avun tehtäviin on monella avustajalla vähäistä tai olematonta. Työssään he joutuvat toimimaan yksin ja kohtaamaan uusia hyvin arvaamattomia tilanteita niin asiakkaiden kuin myös ulkopuolisten taholta.

Tärkeää olisi, että heillä olisi mahdollisuus työnohjaukseen ja muuhun vastaavaan tukeen. Se olisi merkittävää niin työssä jaksamisen kuin työssä kehittymisen kannalta. Olisi suureksi avuksi jo se, että nämä avustajat voisivat keskenään kokoontua keskustelemaan työssä kohtaamistaan asioista, haasteista ja ongelmista. Hyviä kokemuksia ja toimintatapoja voitaisiin näin jakaa ja ongelmatilanteisiin löydettäisiin uusia näkökulmia sekä ratkaisuja.

Tällainen ”konsultaatioryhmä” voisi kokoontua esimerkiksi parin kuukauden välein tai muulla asianosaisille sopivalla säännöllisyydellä. Kokoontumiskerrat olisivat esimerkiksi kahden tunnin mittaisia ja katsottaisiin työajaksi. Tätä työaikaa ei ottaisi asiakkaiden lakisääteisestä avustusajasta pois, vaan se korvattaisiin Soten toimesta erikseen. Työssä kehittymistä auttaisi, mikäli näihin kokoontumisiin saataisiin ainakin silloin tällöin mukaan ammattitaitoinen työnohjaaja. Myös eri vammaisryhmien kokemusasiantuntijoiden osallistuminen olisi tärkeää. Onhan todettu, että esimerkiksi autismin kirjon asiakkaiden kanssa toimimisessa ei hyväkään koulutus pohja ole riittävä, vaan yksilöllisessä auttamistyössä jatkuva työssä oppiminen on paras tapa saada hyviä tuloksia niin autettavan kuin työntekijän näkökulmasta.

Asiasta on keskusteltu muutamien henkilökohtaisen avun työntekijöiden kanssa, ja he ovat pitäneen tällaista vertaistuellista konsultaatioryhmää tervetulleena.

Aloiteoikeudesta ja aloitten käsittelystä on säännökset hyvinvointialueen hallintosäännön pykälissä 186 – 188.

Esityslistan oheisaineistona:

- Iisalmen vammaisneuvoston aloite 8.12.2021

Valmistelijan päätösehdotus:

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta merkitsee aloitteen tietoonsa ja lähettää sen valmisteltavaksi vammaispalveluiden palvelualueelle ja vammaisten avopalvelujen palveluyksikköjohtajalle. Aloite on käsiteltävä 31.8.2023 mennessä.

Esittelijä	perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja
Päätösehdotus	Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta merkitsee aloitteen tietoonsa ja lähettää sen valmisteltavaksi vammaispalveluiden palvelualueelle ja vammaisten avopalvelujen palveluyksikköjohtajalle. Aloite on käsiteltävä 31.8.2023 mennessä.
Päätös	Merkittiin tiedoksi ja päätösehdotuksen mukaisesti valmisteltavaksi.

Pevamltk 21.08.2023 § 78
1051/00.01.02.04/2022

Valmistelija: vammaispalveluiden palvelualuejohtaja Seija Kärkkäinen, p. 040 747 0506, seija.karkkainen1@pshyvinvointialue.fi ja vammaisten avopalveluiden palveluyksikköjohtaja Sanna Suomi, p.040 830 4340, sanna.suomi@pshyvinvointialue.fi

Henkilökohtaisen avun palvelua myönnetään vammaispalvelulain 8 c pykälän mukaisesti ja sillä tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella päivittäisissä toiminnoissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaisen avun järjestäminen tapahtuu vammaispalvelulain 8 d pykälän mukaisesti korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut, antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten palvelusetelin, hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai tuottamalla palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä yhden tai useamman hyvinvointialueen kanssa.

Aloitteessa on kyse työnantajamallin järjestämistavalla tapahtuvasta henkilökohtaisen avun palvelusta.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän vammaispalvelujen käsikirjan mukaan työnantajamallilla järjestettävässä henkilökohtaisen avun palvelussa hyvinvointialueella on erityinen velvollisuus auttaa ja opastaa asiakastaan työnantajavelvollisuuksiin liittyen. Asiakasta on esimerkiksi autettava suorittamaan ennakonpidätykset maksamastaan palkasta, ottamaan tarvittavat vakuutukset ja järjestämään avustajan työterveyshuolto. Hyvinvointialueen on neuvottava myös työehtosopimuksen merkityksestä ja sen työnantajaa velvoittavasta luonteesta, jos työnantaja kuuluu Heta-liittoon (Henkilökohtaisten avustajien työnantajien liitto ry).

Työnantajan eli asiakkaan velvollisuuksiin kuuluu avustajan ohjaaminen ja riittävä perehdyttäminen työtehtäviin. Lisäksi työnantaja vastaa avustajansa työvuorosunnittelusta, työsuojelusta sekä työterveyshuollon ja tapaturmavakuutuksen hankkimisesta. Hyvinvointialue tai ulkopuolinen palveluntuottaja voi toimia avustajan palkan sijaismaksajana eli palkanmaksun teknisenä toteuttajana työnantajan puolesta. Tämä ei kuitenkaan poista asiakkaan työnantaja-asemaa ja työnjohto-oikeutta avustajaansa kohtaan.

Avustajalla on henkilökohtaisten avustajien työehtosopimuksen mukaisesti oikeus kahteen palkalliseen koulutuspäivään kalenterivuoden aikana. Koulutuksen on oltava työnantajan hyväksymä henkilökohtaisen avustajan työhön liittyvä tai ammattitaitoa kehittävä koulutus. Työntekijän osallistuessa koulutustilaisuuksiin, koulutustilaisuuteen kulunut aika luetaan työajaksi, kuitenkin enintään kahdeksan tuntia koulutuspäivää kohden.

Aloitteessa esitetty henkilökohtaisten avustajien vertaistuki tai työnohjauksellinen tuki ei kuulu työnantajan lakisääteisen koulutusvelvollisuuden järjestämisen piiriin.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella henkilökohtaisen avun palvelut kuuluvat vammaispalveluiden palvelualueelle. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä kuluvan vuoden alusta palvelujen sisällön kehittäminen on alkuvaiheessa. Hyvinvointialueen palvelustrategian yhteisissä periaatteissa linjataan, että hyvinvointialueella on yhtenäiset palvelut ja että käytämme ja kehitämme monimuotoisia palvelukanavia, kuten sähköisiä, etä- ja liikkuvia palveluita. Osana ennaltaehkäisevien ja perustason palveluiden vahvistamista hyvinvointialue tekee tiivistä yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Palvelustrategian sote-palveluiden toimenpideohjelmassa 2023 – 2025 vammaisten avopalvelujen toimenpiteiksi on kirjattu muun muassa Hop-keskuksessa henkilökohtaisen avun palveluiden kehittäminen.

Hyvinvointialue on perustanut heti vuoden 2023 alussa Omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen (Hop-keskus), jonka tavoitteena on kehittää sekä omais- ja perhehoidon että henkilökohtaisen avun palveluja ja erityisesti sähköisiä palveluja.

Jokainen uusi henkilökohtaisen avun työnantajamallin työnantaja ja avustaja perehdytetään työsuhteeseen liittyviin asioihin. Alkuperehdytyksessä annetaan myös tietoa tahoista, johon voi ottaa yhteyttä ongelmatilanteissa. Lisäksi Hop-keskuksessa on puhelinpalvelu, jonka kautta sekä työnantaja että avustaja voivat olla tarvittaessa yhteydessä työsuhteen aikana myöhemmin.

Hop-keskuksen toimintaa pyritään koko ajan kehittämään. Iisalmen vammaisneuvostolta tullut aloite ja siinä esitetyt henkilökohtaisten avustajien tuen tarpeet otetaan vastaan kehittämissuhteena, joka otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä. Kehittämisessä kuullaan Pohjois-Savon vammaisneuvostoa.

Esityslistan oheisaineistona:

- Iisalmen vammaisneuvoston aloite 8.12.2021

Valmistelijan päätösehdotus:

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja antaa sen tiedoksi Iisalmen vammaisneuvostolle ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvostolle. Lisäksi lautakunta päättää, että aloite on loppuun käsitelty.

Taloudellisuus-, tuottavuus- ja integraatiovaikutusten arviointi

Arvioinnissa on huomioitu palvelujen lakisääteinen järjestämisvelvollisuus.

Esittelijä

perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtaja

Päätösehdotus

Perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta hyväksyy aloitteeseen annetun vastauksen ja antaa sen tiedoksi Iisalmen vammaisneuvostolle ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen vammaisneuvostolle. Lisäksi lautakunta päättää, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Merkitään pöytäkirjaan, että Minna Mykkänen poistui kokouksesta klo 11.20.